

Apunts xerrada “**PROTECCIÓ JURÍDICA DELS DISCAPACITATS**”

M. Moratilla

05-02-2020

La protecció jurídica dels discapacitats té una regulació específica en la legislació catalana. És imminent una reforma del Codi Civil Català i Espanyol per adaptar-se a la “Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat” de l’ONU.

CONCEPTES

1. **Capacitat jurídica**: aptitud per ser subjecte de drets i deures. Per exemple, ser titular d’un compte corrent
2. **Capacitat d’obrar**: aptitud per actuar amb eficàcia en el tràfic jurídic. Depèn de la capacitat de voler i d’entendre de cada persona. Per exemple, no és el mateix un menor d’edat de 5 anys o de 15 anys
3. **Incapacitat d’obrar**: persones menors d’edat o persones amb deficiències físiques o psíquiques
4. **Incapacitació**: deriva d’un pronunciament judicial

Quan convé incapacitar?

1. **Incapacitat administrativa**: no n’hi ha prou si la persona ha d’actuar en el tràfic jurídic. Per exemple, acceptar una herència
2. **Incapacitat judicial**: la persona necessita un representant legal per actuar en el tràfic jurídic. Una sentència d’incapacitació ha de ser un vestit fet a mida. El jutge, per arribar a la conclusió de quines mesures establir, ha d’escoltar la persona, els seus familiars i els especialistes
3. **Guarda de fet**. Una persona física o jurídica té cura d’un menor o incapacitat quan no hi ha tutor o bé la persona que ostenta la pàtria potestat no en fa ús.

REPRESENTANTS LEGALS

Nomenats pel jutge.

Tipus:

1. **Pàtria potestat prorrogada**
2. **Pàtria potestat rehabilitada**
3. **Tutela**

3.1 Tutela deferida pels titulars de la pàtria potestat

- 3.1.1 En testament notarial
- 3.1.2 En escriptura pública notarial

Es pot excloure una persona, es poden deixar nomenats substituïts del tutor i també es pot establir una remuneració del tutor.

La figura del tutor té una doble vessant:

- Personal: té cura de l'alimentació, la salut, la vestimenta, etc
- Patrimonial: té cura de diners i béns

Els pares poden triar dues persones diferents per a cada una de les vessants.

El nomenament definitiu del tutor el fa el jutge, respectant la voluntat dels pares i el notari l'inscriu al Registre Civil i Notarial.

En el testament, els pares poden fer també el testament del seu fill incapacitat (substitució exemplar). D'aquesta manera s'evita la successió intestada de l'incapacitat.

Una altra opció és constituir un usdefruit a favor del discapacitat i la nua propietat a favor de l'hereu definitiu.

3.2 Tutela amb delació judicial

Si els titulars de la pàtria potestat no han designat tutor, el jutge pot designar un tutor entre els familiars propers, o una persona jurídica sense ànim de lucre, en interès de la persona incapacitada.

En els dos casos, el tutor està subjecte a control judicial:

- Ha de presentar inventari
- Ha de rendir comptes a l'autoritat judicial anualment
- Ha d'informar de la situació familiar, de salut i dels canvis que es produeixin

Hi ha una sèrie d'actes pels quals el tutor necessita autorització judicial: per vendre un pis, per hipotecar, per vendre accions, per comprar un vehicle, per acceptar una herència, etc.

4. Curatela

El jutge pot nomenar un curador. És un assistent, no un representant legal.

Casos:

- Menors emancipats, en defecte de titulars de la pàtria potestat
- Incapacitats, si ho estima convenient el jutge
- Pròdigs

DISCAPACITATS COM A TITULARS DE BÉNS

1. **Herències a favor de discapacitats.** L'hereu discapacitat no respon dels deutes del causant. Hi ha bonificacions en l'impost de successions si l'hereu és discapacitat, però no hi ha cap exempció en la plusvàlua.
2. **Donacions a favor de discapacitats.** No hi ha cap bonificació en l'impost de donacions.
3. **Patrimoni protegit.** Conjunt de béns que queden afectats a la satisfacció de les necessitats vitals de la persona amb discapacitat.

El patrimoni protegit el pot constituir:

- El propi beneficiari
- Els pares o tutors
- Una altra persona amb interès

El patrimoni protegit s'ha de fer en escriptura pública i es poden aportar tant béns com diners. Implica bonificacions en el IRPF i no es paga Impost sobre el patrimoni.

Abans de constituir el patrimoni protegit s'aconsella que primer es demani assessorament fiscal.

S'ha de designar l'administrador d'aquest patrimoni i establir mesures de control i de gestió.

S'extingeix per defunció de la persona discapacitada i si no s'ha establert el seu destí, passa als seus hereus.

- Consultes a notaris gratuïtes per llei
- Assessorament gratuït: Fundació Notarial Aequitas

<http://aequitas.notariado.org/liferay/web/aequitas/inicio>